

יעקב אבינו הוא אנתוני

שיחות הרצ"ה על התורה / ורא / סדרה ב - תשל"ד / 5. סימני בית יעקב

"כפי שאמרנו, יעקב אבינו, הוא אנתוני, והראיה - שאנו נקראים על שמו, ולא על שם אברהם אבינו או יצחק אבינו. והדמות הזאת, שהיא יסוד כל כלל-ישראל, כולה סיבוכית. מאז ועד הנה, אנו מלאי סיבוכים. כל המציאות ההיסטורית הרוחנית של יעקב אבינו מופיעה מתוך שפע של סיבוכים - אין לתפעה זו אח ורע. אפילו משכורתו על שמירת הארץ, מניעה אלו על-ידי התחכמות באמצעות מקלות, ו'מעשה אבות סימן לבנים', 'מה זרעו בחיים אף הוא בחיים' - **מאז ועד הנה**, סדר החיים שלנו מתגלה מתוך סיבוכים, ואנו ממשיכים מתוך סיבוכים, עד שיתברר כל הסיבוכים האלה, ויהיה 'העקב למישור'. ואז חדש על ציון יאיר."

למעלה בשמים. אין סיבוכים. הם מתגלים למטה במציאות שלנו:

שיחות הרצ"ה על התורה / בראשית / סדרה א - תשל"ד / 8. ירדה משמים לארץ

"למעלה בשמים, אין סיבוכים. הם מתגלים למטה במציאות שלנו. האדם נברא בצלם אלוהים, ועם זה יש סיבוכים בבראיה, ואמנם, **הבראה נעשית על-מנת כן**, שיהיו סיבוכים, בינתיים. ואנו נוצרים כדי לתקנם ולהארים - זהו קדוש השם הגדול..."

ס"ט / 11. "ירדה העקב למישור"

"דרך כל הסיבוכים האלה, האלוהות הולכת ומתגלה באדם **אל פני האדמה**, עד שמתוך הפני האנושי הנללי מופיע עם ישראל, עליו נאמר 'אתם קרוין אדם', האור האלוהי הולך ומתברר, מן הראשית המסוד מעורפלת נדך להתגלות האלוהית בעולם, והשראת השכינה. מתוך כל הסיבוכים, מופיעה נשמתו של עולם, קיומו וסתר, 'והיה העקב למישור'."

סיבוכי האדם בעולם:

שיחות הרצ"ה על התורה / ורא / סדרה א - תשל"ד / 6. סימני האדם בעולם

"באופן כללי כל האדם כולו מלא סיבוכים, וכל העולם כולו מלא סיבוכים. אין לשכח זאת ולהשתמש. יש מאמר חז"ל על הפסוק: 'כי יתן בוסע עיניו יתהלך במישרים'. שיכור - 'כל העולם כולו חלל עליו כמישור'. מי שנמצא במבצע של שכרות, יש שטשוש ובלבול, מתעלם מהסיבוכים שממלאים את העולם, שוכח שהעולם נמצא במבצע של מלחמה. כמו שמחזיר בפרקים הראשונים של 'פסלת ישראל', וכן בספר מוסר קדמון של אחד הראשונים, ספר בחינות עולם, המתחיל במילים 'העולם ים זועף', העולם מערכת מלחמה עם גלים ומשברים מכל צד. יש לדעת ולהכיר זאת. אבל יש גם לדעת שרובנו-של-עולם, יוצר האדם, אינו עוזב את האדם והעולם, והוא 'הבדיל מן העושים', דבר ד' מחקר אותנו ומדריך אותנו ומפץ אור גם בכל **החלי הסיבוכים**. אין להתעלם מן הסיבוכים, ואין להתאשם מהם. יש הומוי סיבוכים, ובתוכם מופיע אור התורה ואור הנבואה.

העולם אינו כמישור, אבל התורה היא 'ספר הישר', המיישר את כל הסיבוכים, ואז 'והיה העקב למישור'. האדם מלא סיבוכים. 'יצר לב האדם רע מנקרי'. ועם זה האלוהים 'נעשה... את האדם ישר'. קודם צאתו לאור העולם, בדרום אמו - נר דלוק לו על ראשו, נשמתו מאירה בקרב, 'נר ד' נשמת אדם'. אז הוא ישר. הסיבוכים מתחילים 'מנקרי', 'משנער ממעי אמו', מגנישות פני העולם.

ענישת הרוחני והחומרי היא מלאה סיבוכים. 'אשרי איש שלא ישכח', 'אשרי האיש אשר... בתורה ד' חפץ'. התורה היא המדריכה בתוך כל הסיבוכים.

דמות יעקב אבינו חקוקה על כסא הכבוד. זאת דמותו של האדם, של האדם הנללי-אנושי ושל האדם מישורל - 'אתם קרוין אדם'. צרות, סיבוכים וסבל שזורים במהלך חיי האדם, מה ששיין במיוחד ליעקב בחר האבות."

יעקב אבינו - כחור האבות:

שיחות הרצ"ה על התורה / ורא / סדרה ב - תשל"ד / 2. יעקב אבינו - סדר האבות

מתוך-כן מגיעים לאחרון האבות, יעקב אבינו. במדרש הוא זכור בתואר מיוחד: **הבחר שבאבות**. הוא המובחר שבאבות, כדי להבין באיזה מובן הוא המובחר שבאבות, יש לחזר שבאבות הם האבות של הבנים, האבות שלנו, האבות של עם ישראל. יעקב אבינו הוא אחרת הדבר של האבות, התכלית, השיא והמסקנה. ענין האבות - שיהיו בנים, 'זכור חסדי אבות ומביא גואל לבני בניו'. כל קדושותם של האבות וגדולתם המיוחדת מתגלות במסורה במסגרת. במסגרת, יעקב אבינו, אחרון האבות, הוא הגדול שבהם. בדאי של אחד משלושת האבות הוא יחיד במינו, 'חד בדרא', אבל יעקב אבינו מיוחד בזה שהוא **האב שלנו**, הנפגש איתנו, עם הבנים. זהו ענין המיוחד. הוא הגומר והמסיים את ההכנה להופעת עם ישראל. בביורפיה שלו, הוא כבר נפגש עם ענין הבנים. יש להבין ש **יעקב אבינו - זה אנתוני**. בהרבה פסוקים אנתוני נקראים יעקב, 'אל תירא עבדי יעקב'. בשום מקום, אינו מזכיר בשם אברהם אבינו או בשם יצחק אבינו, חוץ מפסוק אחד בתהילים: 'עם אלהי אברהם'. שמו של יצחק אינו מופיע אפילו פעם אחת ביחס אליו. ואילו שם יעקב מופיע עשרות ומאות פעמים. אנתוני יעקב, אנתוני עם ישראל. יעקב אבינו הוא האחרון, הוא הסיים שכבר נפגש עם המציאות של כלל-ישראל. יעקב הוא כלל-ישראל.

לכן חז"ל אמרו במסכת תענית ש'יעקב אבינו לא מת'. וכי לישא היו כל ההספדים? אלא שיעקב אבינו הוא הוא כלל-ישראל. הוא אישיות מיוחדת, בריה מיוחדת, מציאות מיוחדת, **שמדדה הדהדות ממשית** עם ענין הבנים. לכן, 'מה זרעו בחיים', אף הוא בחיים. יעקב מדדה עם זרעו. האבות של האבות מתגלה כן בצורה זאת, שענין האבא הוא ענין הבנים. אצל יעקב אבינו, מתגלה כבר האתחלתו של עם ישראל, האתחלתו של שבטי ישראל. אברהם אבינו היה הגרעין שלנו, הזרע שלנו. אצל יעקב אבינו, מתגלה כבר משפחה, 'בית יעקב'. זאת דוגת האבהות המיוחדת שלו: הוא אישיות איתנה, והוא גם התחלת כלל-ישראל. מתוך ההבדלה הכללית הזאת, יש מקום להתבסס על פרטי העבודות הבינורפיות שבשתי הפרשיות עליו.

אל-ימי'א עקבי, עקל אפי'תלה כי אפי'א

שיחות הרצ"ה / ד' ק' / סדרה ב - תשל"ד / להאסרה / 1. אל תירא עבדי יעקב

"אל תירא כי עמך אני", אמר ד' ליעקב, 'אל תירא עבדי יעקב'. כל זה שייך לימינו אלה. יש כאן חיפה וגערה. אתם מתגבילים ומפספסים: מה יהיה איתנו? על זה באים כאן דברים המפיעים אור: 'אל תירא כי עמך אני, אל תשעתי כי אני אלהיך'. אמתית אף עזרתך, אך תמתוך בימך צדק. יחי יבשו וילמנו כל הנחרת בך, יהיו כאן ויאבדו אנשי ריבך'. אתם אנשים בעלי אמונה, האינכם חאים את ד' הפועלת בהיסטוריה? האינכם חאים את הדברים ומנשים כבר מאה שנה, חמישים שנה על-פי ההדרכה האלוהית? האינכם זוכרים מה קרה איתנו במשך דורות ומה קורה איתנו עכשיו בקיץ-בגלות? יש הבאים בטענות ובקורות כלפי רבוננו-של-עולם, אבל צריך לראות את כל מהלך ענינו ממאברהם אבינו הנמשך מאז ועד הנה, ואז אין מקום להתלוננות, להתמרמרות. אלתה ישראל עבדי, יעקב אשר בחרתיך, זרע אברהם אהי'. לעומת הסתאחות של פחדנות, שאין להן שום טעם, צריך דעת אלוהים אמתית. יש חסן וגעור בישראל על כל הבסוים הילדוטים, הקסנוניים, הרקיקים והאפיקורסים האלה. מקום לשלום דרכנו דרך ד', נמשך ענה, דרך בהירה ומאירה. 'כי אני ד' אלהיך מחזיק ימיך', האמר לך: אל תירא, אני עזרתך. אל תירא תולעת יעקב, מתי ישראל, אני עזרתך. סגס ד', ומאלך קדוש ישראל. יש להתבסס בדברים לעומקם, יש לחזר את נצח ישראל, נמשך 'אתה הוא ד' האלהים אשר בחרת בנבחרים' ועד הנה. נצח ישראל, נצח ארץ-ישראל, נצח גאולת ישראל - הכל ענין אחד, שיש לראותו בבקוף בעוז ובאומץ. 'ד' עז לעמו יתן' ומתוך-כן 'ד' יברך את עמו בשלום'. 'היו יבשו וילמנו כל הנחרת בך, יהיו כאן ויאבדו אנשי ריבך'. 'זרעו ורחם תשאם, וסערה תפיץ אתם, ואתה תגיל בד', בקדוש ישראל תתהלל'. כשתופסים דברי תורה בבחינות ובאמתיות, אז חאים ש'נצח ישראל לא ישקר ולא ינאם', כי לא אדם הוא להנחם."